

STANOWISKO
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

z dnia 22 listopada 2019 r.

w przedmiocie postępowań przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka
ze skarg nr 26691/18 i 27367/18

W odpowiedzi na pismo Pełnomocnika Ministra Spraw Zagranicznych do spraw postępowań przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka dotyczące rozpoznania skarg wniesionych przez sędziów Sądu Okręgowego w Kielcach obejmujących zarzut naruszenia art. 6. ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, Krajowa Rada Sądownictwa przedstawia co następuje.

Art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności stanowi: „Każdy ma prawo do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą przy rozstrzygnięciu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym (...).”

Zgodnie z wytycznymi dotyczącymi stosowania art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, opracowanymi przez Dział Badań przy Europejskim Trybunale Praw Człowieka, stosowanie przed Trybunałem art. 6 ust. 1 w odniesieniu do sporów kwalifikowanych jako spory cywilne na podstawie prawa krajowego, jest bezsporne. Zasadą jest, że art. 6 ust. 1 Konwencji może znaleźć zastosowanie w swym członie cywilnym wtedy, gdy pojawia się spór dotyczący prawa, co do którego można argumentować, że jest ono uznane na podstawie prawa krajowego i za takie uznane przez Trybunał (por. *König p-ko Niemcy* § 90; *Le Compte, Van Leuven i De Meyere p-ko Belgii* § 47; *Pudas p-ko Szwecji*; *Van Marle p-ko Holandii*; *Markovic i inni p-ko Włochom; Affaires Elles i inni p-ko Szwajcarii* § 14; *Winterwerp p-ko Holandii* §§ 60 i 75; *Capital Bank AD p-ko Bułgarii* §§ 99-108, *Denisov p-ko Ukrainie*).

Nie ulega wątpliwości, że osoby wnoszące analizowane skargi sprawują urząd sędziego, lecz sprawy z ich skarg nie dotyczą pozbawienia jednostki urzędu sędziego. Skargi dotyczą natomiast zakończenia pełnienia funkcji administracyjnych w sądownictwie. Osoba pełniąca funkcję publiczną, której powierzono sprawowanie władzy publicznej, nie posiada prawa

w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji, aby domagać się dalszego pełnienia funkcji administracyjnych.

Odnosząc się do argumentów skarżących, w których powołują się na wyrok *Baka p-ko Węgrom*, Krajowa Rada Sądownictwa stwierdza, że niezależność sądów i nieusuwalność sędziów nie są ustanowione w celu ochrony indywidualnych interesów sędziów lub ułatwienia im osobistej samorealizacji, lecz mają na celu ochronę interesu publicznego i zapewnienie prawidłowego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Chronią one obywateli, którzy szukają sprawiedliwości, a nie osoby, którym powierzono funkcje w ramach sprawowania wymiaru sprawiedliwości. Powierzenie funkcji prezesa sądu powszechnego nie może być rozpatrywane jako indywidualne prawo sędziego. Osoba pełniąca funkcję prezesa nie ma indywidualnego (podmiotowego) prawa pozostania na stanowisku. Funkcja publiczna nie jest częścią indywidualnego statusu osoby fizycznej.

W systemie prawa polskiego nigdy nie istniało prawo, na jakie powołują się skarżący, nie został zatem spełniony warunek z testu z wyroku w sprawie *Eskelinen i inni p-ko Finlandii*.

Zgodnie ze stanowiskiem wypracowanym przez polski Trybunał Konstytucyjny, z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. wynika wola ustrojodawcy, aby prawem do sądu objąć możliwie najszerszy zakres spraw. Zakres przedmiotowy tego prawa obejmuje spory dotyczące stosunków cywilnoprawnych i administracyjnoprawnych oraz rozstrzygnięcie o zasadności zarzutów karnych. Polska Konstytucja wprowadza zatem domniemanie dostępu do drogi sądowej (orzeczenia: z 7 stycznia 1992 r. sygn. K 8/91, OTK w 1992 r., cz. I, s. 82; z 8 kwietnia 1997 r. sygn. K 14/96, OTK ZU nr 2/1997, s. 122; z 29 września 1993 r., sygn. K 17/92, OTK w 1993 r., cz. II, s. 308 i n., z 20 września 2006 r., sygn. SK 63/05).

Stanowisko takie potwierdza się w judykaturze, a także w literaturze przedmiotu. Jako bezsporne traktuje się, że spory dotyczące stosunków cywilnoprawnych i administracyjnoprawnych oraz rozstrzygnięcie o zasadności zarzutów karnych objęte są prawem do sądu. Prawo do sądu przysługuje przy tym niezależnie od tego, czy podmioty toczące spór są rzeczywiście powiązane stosunkiem materialnoprawnym, czy też żaden stosunek materialnoprawny w danym wypadku nie występuje (por. H. Mądrzak, Prawo do sądu jako gwarancja ochrony praw człowieka, [w:] Podstawowe prawa jednostki i ich sądowa ochrona, red. L. Wiśniewski, Warszawa 1997).

Zakres dopuszczalnych ograniczeń prawa do sądu wyznacza art. 77 ust. 2 Konstytucji RP. Przepis ten zakazuje ustawodawcy zamykania drogi sądowej dochodzenia

naruszonych wolności i praw. Aby ustalić treść normy prawnej wyrażonej w tym przepisie, należy określić znaczenie użytego tu terminu „wolności i prawa”. Ustrojodawca nie stwierdza przy tym, że zakaz zamykania drogi sądowej odnosi się wyłącznie do wolności i praw konstytucyjnych. Zakaz ten dotyczy dochodzenia wszystkich gwarantowanych prawnie (ustawowo) wolności oraz praw podmiotowych.

Z tych też przyczyn Krajowa Rada Sądownictwa uznała za stosowne ocenić, czy powierzenie pełnienia funkcji prezesa sądu stanowi prawo podmiotu wyznaczonego na to stanowisko. Jest oczywiste, że nie wchodzi w zakres pojęcia „wolności” użytego przez ustrojodawcę w art. 77 ust. 2 Konstytucji RP. Sprawowanie funkcji prezesa sądu nie stanowi prawa, lecz obowiązek osoby wskazanej na to stanowisko.

Na gruncie prawa polskiego brak jest regulacji (a także nigdy taka regulacja nie istniała), na mocy której istniałoby roszczenie o powierzenie funkcji w administracji. W konsekwencji należy stwierdzić, że skarżący nie mają prawa określonego w wytycznych dotyczących stosowania art. 6 ust.1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Spór zainicjowany przez skarżących pozostaje zatem poza zakresem jurysdykcji Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.